

Hankkeiden **KOKEILUOPAS**

MAASEUTUVERKOSTO

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

"Et voi suunnitella 100% varmuudella mitään sellaista, jota ei ole aikaisemmin tehty."

Kokeilemalla kehittäminen on lähestymistapa, jonka avulla viet ideat suunnittelupöydältä toteutukseen ketterästi. Sitä voi soveltaa hyvin myös hanketyössä.

Tämän opas esittelee aluksi yhdeksän kokeilemalla kehittämisen askelta. Rinnalla kulkee fiktiivinen esimerkki.

Tämän jälkeen opas esittelee muutamia case-esimerkkejä Suomesta.

Lopusta löydät muutamia työpohjia, joita voit hyödyntää omia hankkeita toteuttaessa.

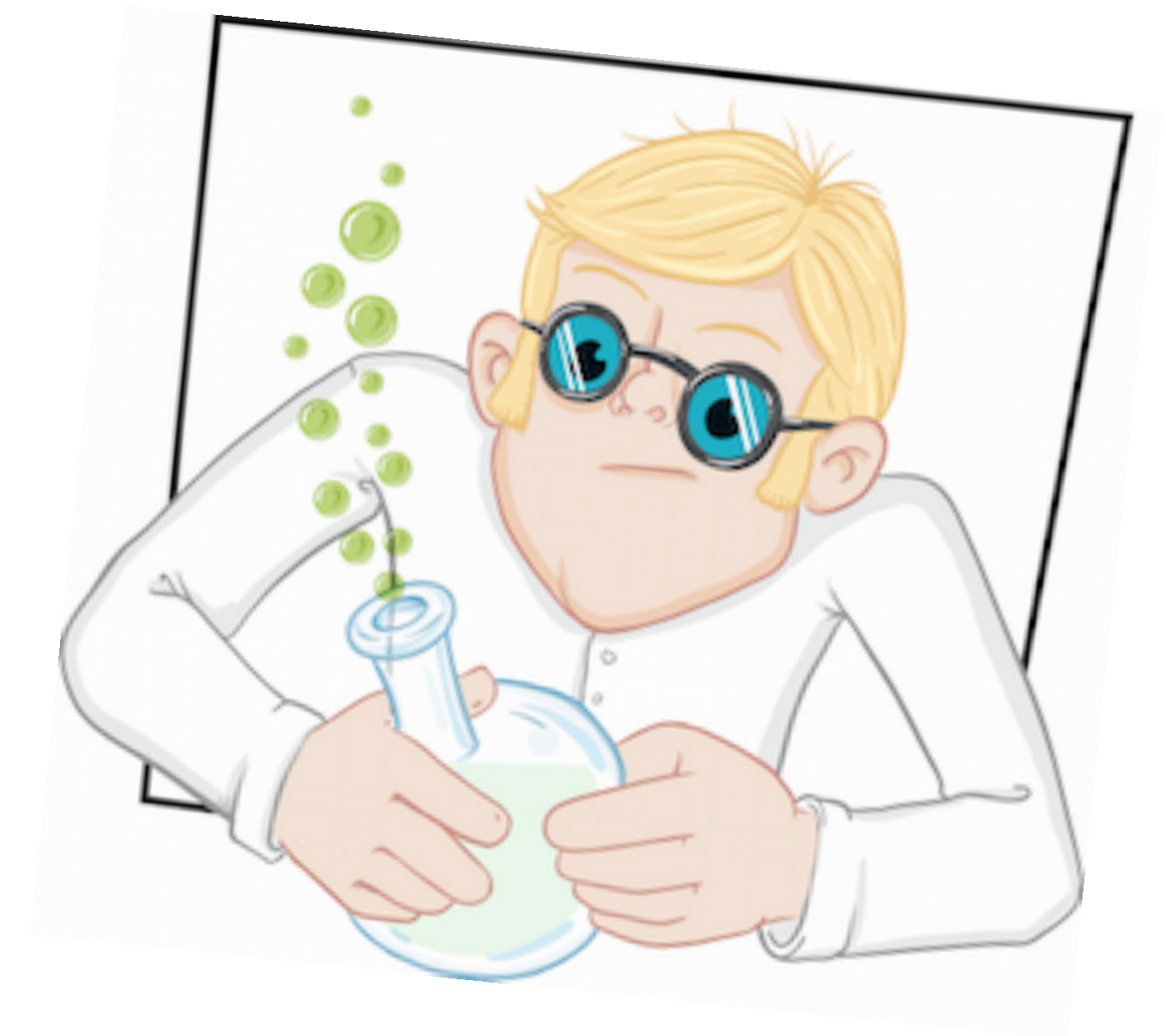
9 ASKELTA KOKEILUJEN TEKEMISEEN HANKKEISSA

”Ajattele isosti. Toimi pienesti.”

- Anssi Tuulenmäki, Aalto yliopisto

KUINKA VALMISTELLA KOKEILEMALLA KEHITTÄMISTÄ HYÖDYNTÄVÄ HANKE?

1. TUNNISTA TARVE, JOTA OLET RATKAISEMASSA
2. LAADI TARKKA TAVOITE, JONKA HALUAT SAAVUTTA
3. VALMISTELE KOKEILU ETUKÄTEEN
4. LAADI OLETUS, JONKA RATKAISEMINEN VIE ASIOITA ETEENPÄIN
5. ESITESTAA IDEAT
6. TOTEUTA KOKEILU
7. OPI KOKEILUISTA
8. SKAALAA HYVIN TOIMIVAT RATKAISUT
9. VIESTI PROSESSIN AIKANA

MILLOIN KOKEILLA?

- Kehitä kokeilemalla silloin, kun olet luomassa jotain **aivan uutta**, että tiedä toimiiko se varmasti
- **Lopullinen suunnitelma tai tuote/palvelu syntyy** kokeilujen kautta - tavoite on oppia nopeasti uutta oikeiden käyttäjien tai asiakkaiden palautteen pohjalta
- **Fail fast, learn fast!** Kokeilu epäonnistuu vain, jos et opi siitä
- Kokeilu on **väliaikainen tila**, jonka on tarkoitus johtaa johonkin pysyvään
- Kokeilut tuottavat **todistusaineistoa** päätöksenteon tueksi ja toimivat samalla tehokkaana tapana osoittaa muille, että teet jotakin merkityksellistä

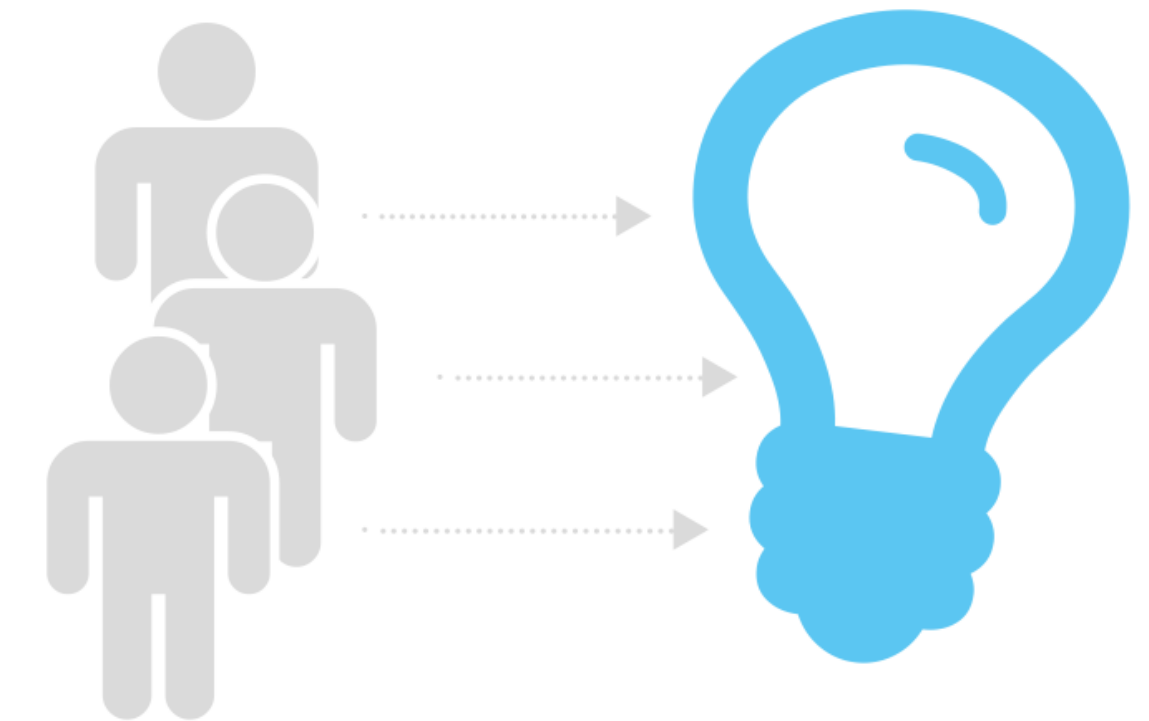
KOKEILEMALLA KEHITTÄMISEN PROSESSI TIIVISTETYSTI

1. TUNNISTA **TARVE**, JOTA OLET RATKAISEMASSA

- Aloita tunnistamalla (yhteiskunnallinen) **tarve**, jonka olet ratkaisemassa hankkeesi avulla
 - Miksi tämän tarpeen ratkaiseminen on olennaista?
 - Kenen tarpeesta on kyse?
 - Mikä on juurisyy ongelman taustalla?

ESIMERKKI: *"Freelancerit, yksinyrittäjät ja mikroyritykset ovat työn tulevaisuus - myös maaseudulla. He tarvitsevat uusia palveluita, jotka auttavat heitä menestymään."*

**Jaettu merkitys auttaa hanketta
ja sidosryhmiä keskittymään
yhteiseen asiaan - muista
tarinoiden merkitys!**

2. LAADI TARKKA **TAVOITE**, JONKA HALUAT SAAVUTTA

- Rajaa seuraavaksi tarkastelua naksun verran alemmalle tasolle ja kerro mikä on mitattava **tavoite**, jonka hankkeesi yrittää ratkaista?
- Tavoitteen tulisi liittyä tarpeen ratkaisemiseen, mutta myös tukea esimerkiksi organisaatioiden päämäärien toteutumista
- Kokeilun tai hankkeen ei tarvitse ratkaista koko tavoitetta, vain osa siitä.
"Ajattele isosti, toimi pienesti."

ESIMERKKI: *"Tavoite: Lisätä asiantuntijapohjaisen liiketoiminnan määrää omalla seudulla 20% talouskehityksen parantamiseksi." -> "Kokeilu: Testataan onko paikkakunnalla tarvetta yhteisölliselle työskentelytilalle eli hubille. Perustetaan pop-up -periaatteella toimiva väliaikainen hubi."*

3. VALMISTELE KOKEILU ETUKÄTEEN

- Kutsu mukaan **oikeat kumppanit**
- Kumppaneiden tulisi jo valmisteluvaiheessa osallistua määrittelyyn, mitkä ovat kokeilun onnistumisen ja epäonnistumisen kriteerit. Toisin sanoen mistä tiedätte, kun kokeilu on onnistunut?
- Lisäksi tarvitset kumppaneita mukaan myös **skaalausvaiheeseen**,
- Hyödynnä olemassa olevaa tietoa, aikaisempia hankkeita ja hyviä käytäntöjä. Mitä aihepiirissä on aikaisemmin tehty?

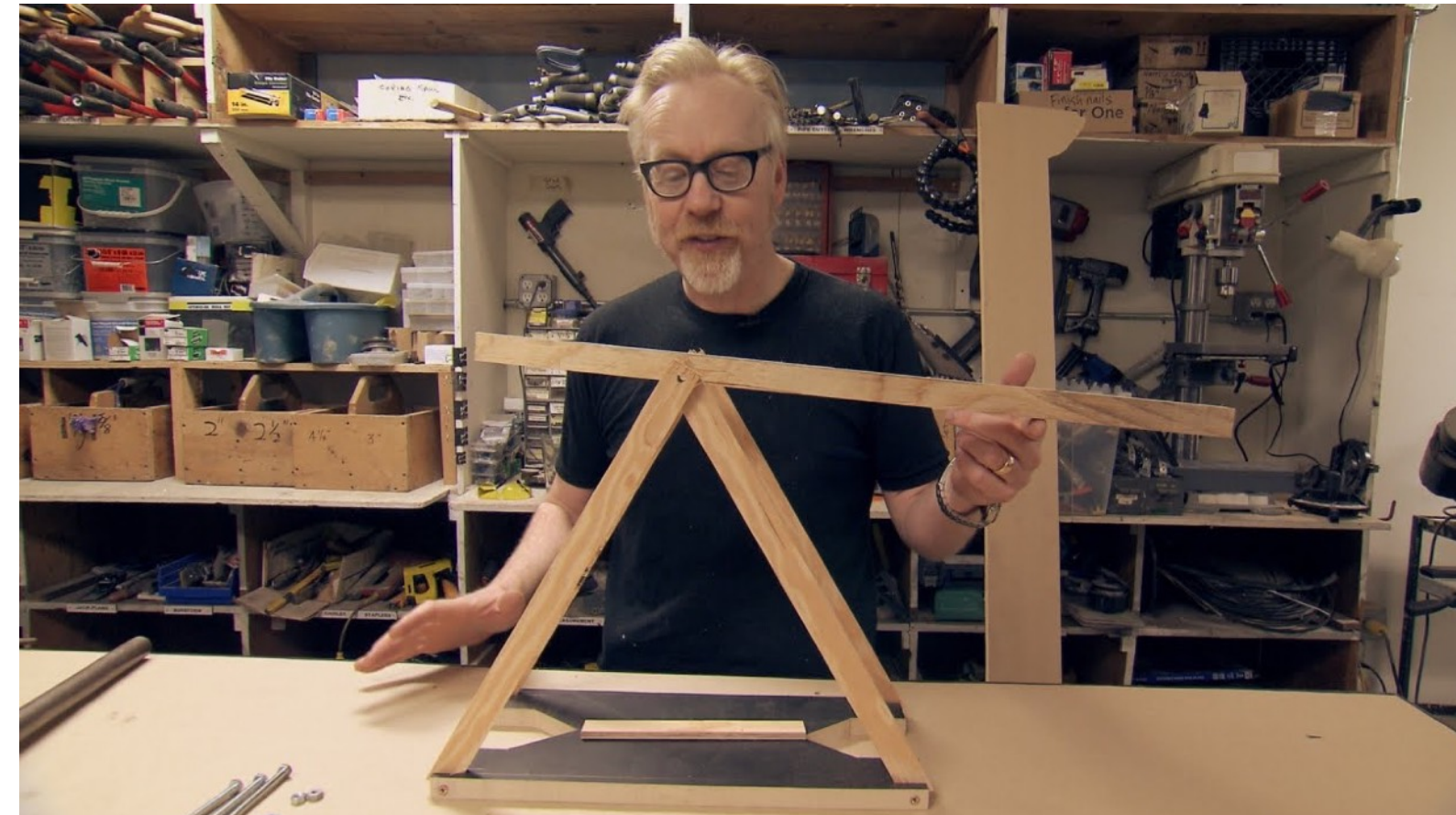
ESIMERKKI: *"Paikallinen LEADER-yhdistys kokoaa yhteen kylätoimijat sekä kunnan elinvoimapaalvelut. Yhteistyökumppanit sopivat, että mikäli kokeilu johtaa pysyvän co-working hubin perustamiseen, he myös tukevat toimintaa tietyllä summalla."*

MYYTINMURTAJAT - ESIMERKKI KOKEILEMALLA KEHITTÄMISEN PROSESSISTA

1. Myytinmurtajat valitsevat testattavan myytin. Tavoite on selvittää onko myytti mahdollinen tai mahdoton.

2. Myytinmurtajat käyttävät asteittaisia empiirisiä kokeita myytin validoimiseksi. Ensimmäiset kokeet tehdään pienessä mittakaavassa työpajassa - nopeasti ja halvalla. Oletukset täsmentyvät.

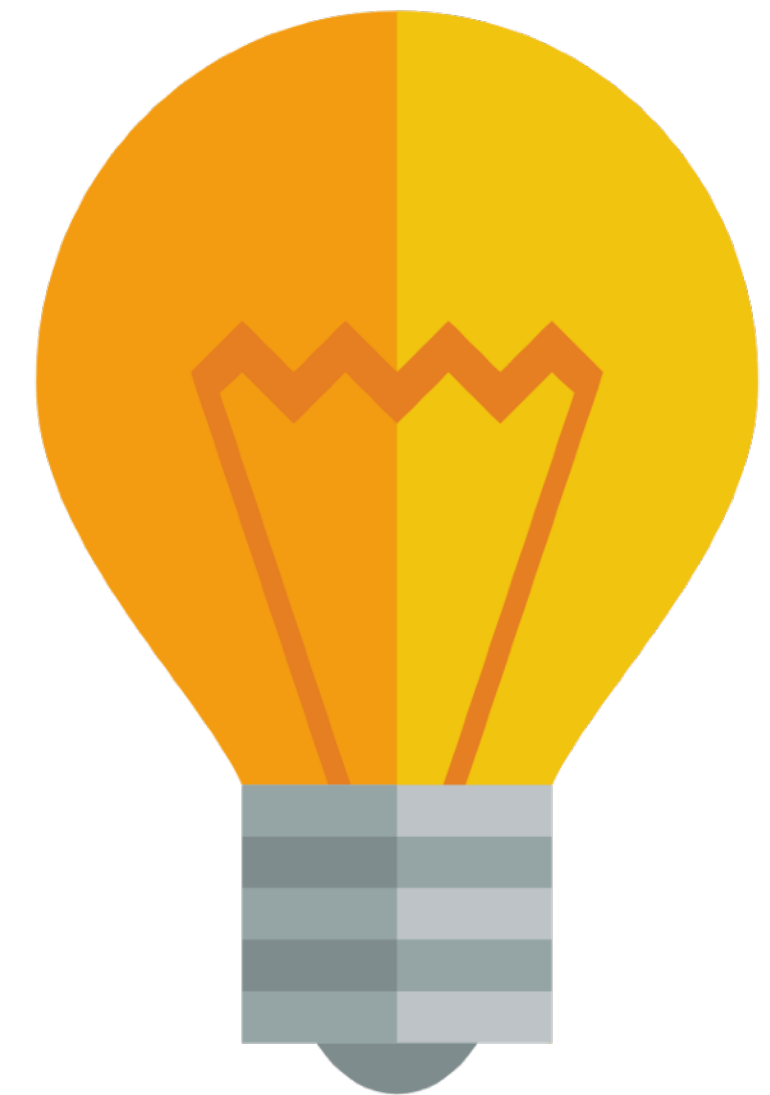
3. Kun tietoa on kerätty tarpeeksi labrassa, myytinmurtaajat siirtyvät kohti monimutkaisempia ison mittakaavan testejä.

4. LAADI **OLETUS**, JONKA RATKAISEMINEN VIE ASIOITA ETEENPÄIN

- Mitkä ovat **keskeisiä oletuksia**, joiden ratkaiseminen edistää hanketta?
- Oletusten tulisi olla selvästi rajattuja, mitattavia ja liittyä suoraan ratkaistavaan ongelmaan.

ESIMERKKI: " "Kokeilu: Testataan onko paikkakunnalla tarvetta yhteisölliselle työskentelytilalle eli hubille. Perustetaan pop-up -periaatteella toimiva väliaikainen hubi.

Oletus 1: Paikkakunnalta löytyy 200 potentiaalista käyttäjää, jotka voisivat maksaa hubin käytöstä 100 EUR kuukaudessa. Oletus 2: Hubin tulisi sijaita taajama-alueella keskeisellä paikalla ja olla käytettävissä tapaamisia, tapahtumia ja työskentelyä varten."

5. ESITESTAA IDEAT

Esitestaa ideasi mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ennen kuin etenet liian pitkälle. Tämän ei saisi kestää liian kauan.

***Piirrustele ideasi ja
esitle se muille***

***Haastattele oikeita
käyttäjiä / asiakkaita***

***Laadi ideastasi "esite" ikään kuin se
olisi jo toimiva palvelu tai tuote. Kysy
palautetta!***

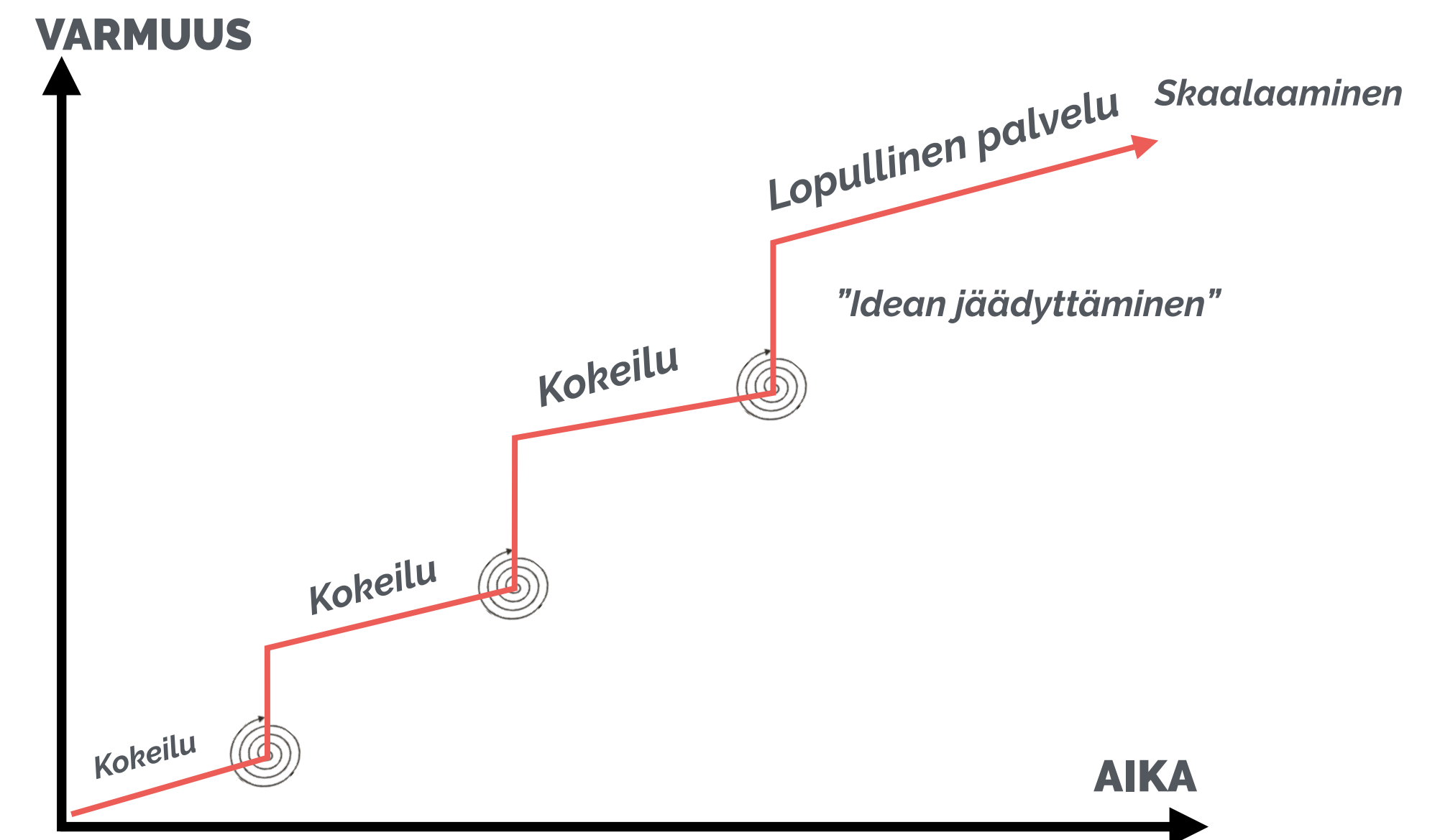

ESIMERKKI: Oletuksen 1 esitestaaminen: "Laaditaan hubista asiakasesite ja nettisivut. Esitellään ne 10 potentiaaliselle käyttäjälle. Löydös: 100 EUR kuukausimaksu on liian suuri - muutetaan olettamus 50 EUR kuukausimaksuksi." Oletuksen 2 esitestaaminen: "Haastatellaan käyttäjiä, vahvistetaan olettamus että hubin tulisi sijaita keskeisellä paikalla taajama-alueella, lähellä kauppiaita ja ravintoloita."

6. TOTEUTA KOKEILU

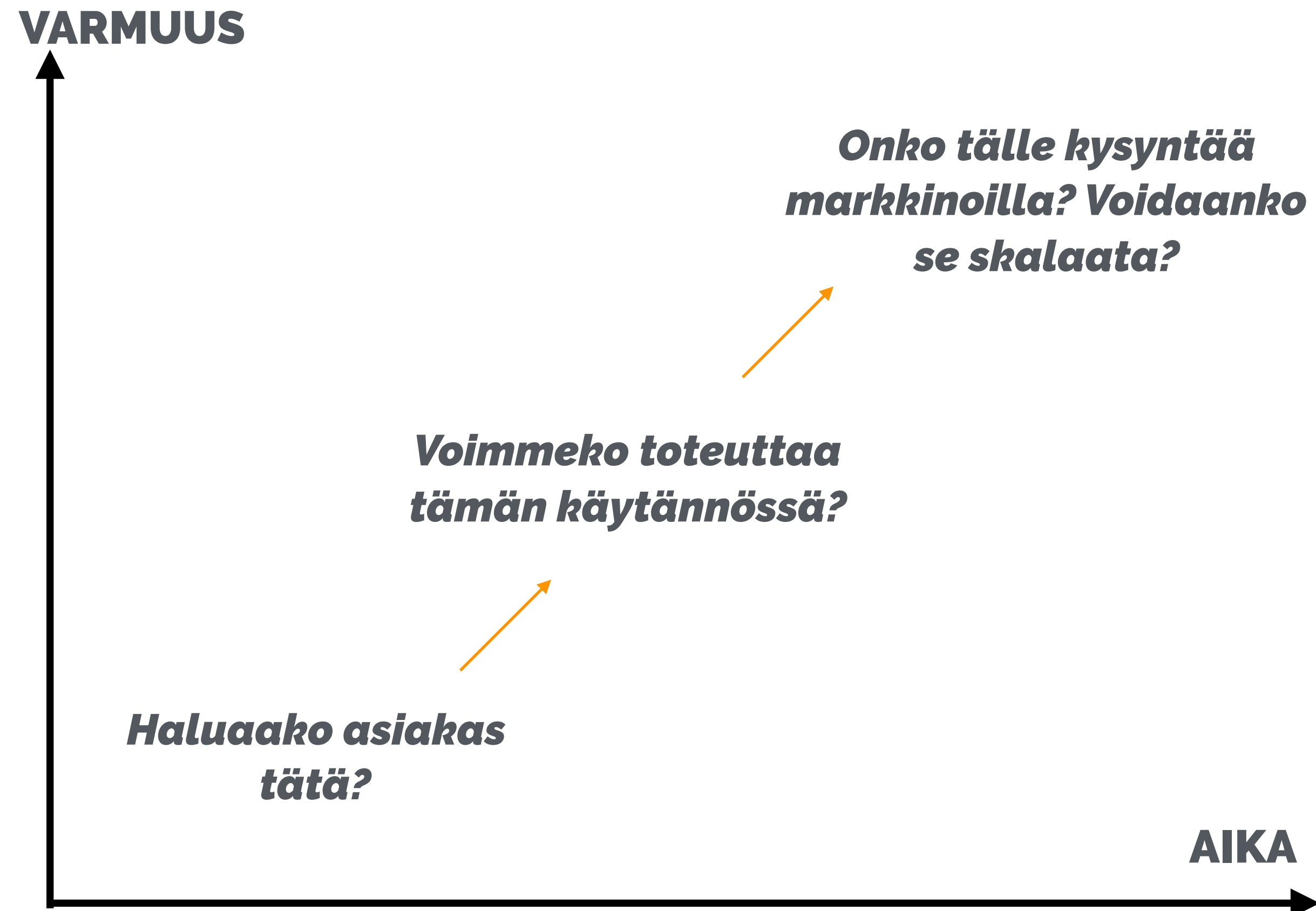

- **Miten ja milloin** hankkeesi toteuttaa kokeilut?
- Millaisia **resursseja** kokeilun toteutus vaatii (aikaa, rahaa, ihmisiä)?
- Millainen on ensimmäisen kokeilun **mittakaava?** Kuinka lisäät kokeilujen mittakaavaa asioiden edetessä?
- Pidä asiat **alussa yksinkertaisina** - karsi turhat asiat pois ja keskity olennaiseen, tee nopeita kokeiluja, havainnoi mikä toimii tai mikä ei toimi
- Vasta kun olet kerännyt tarpeeksi tietoja kokeilujen kautta ja tiedät sen toimivan, voit **jäädyttää ideasi**
- Muista, että kokeilujen toteutus vaatii paljon jalkatyötä - ihmisten vuorovaikutuksen **fasilitointia ja työn koordinoitua**

Anssi Tuulenmäki

Tyypilliset ratkaistavat asiat kokeilemalla kehittäessä

Lähde: Anssi Tuulenmäki

ESIMERKKI: Paikalliset toimijat järjestävät hubille tilan taajaman keskustasta lyhyellä vuokrasopimuksella. He varustavat tilan kierrätetyillä ilmaisilla huonekaluilla. Ympäristö avataan käyttäjille ja siellä järjestetään erilaisia tapahtumia.

Erilaisia palveluita ja ominaisuuksia testataan käyttäjien kanssa. Näin tiedetään, mille on kysyntää ja mille ei. Hubi saa paljon paikallista huomiota sekä yhteydenottoja yrittäjiltä ja vapaa-ajan asukkailta, jotka haluaisivat käyttää sitä jatkossa.

Lopullinen toiminnan muoto määräytyy kokeilujen kautta. Osa alkuperäisistä oletuksista, kuten hintataso, josta käyttäjät olisivat valmiita maksamaan, osoittautuvat vääränlaisiksi.

Hanke hakee mukaan yrittäjän, joka on halukas pyörittämään hubia hankkeen päätyttyä. Hankkeen tuottama todistusaineisto osoittaa yrittäjälle, että kysyntää riittää myös markkinaehtoiseen toimintaan. Yrittäjä ottaa vastuulleen toiminnan skaalaamisen hankeaikaisen kokeilun päätyttyä. Valmisteluvaiheessa mukaan tuodut kumppanit jatkavat mukana.

Väliaikaisilla kalusteilla varustetussa tilassa järjestetään pop-up -tyyppistä toimintaa, kuten tapahtumia . . .

. . . näin varmistetaan, että toiminnalle on aidosti kysyntää ennen investointipäätöksiä, tilaan sitoutumista ja toiminnan skaalaamista.

7. OPI KOKEILUISTA

- **Käy läpi** kokeilujen tuloksia kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa hankkeen ollessa käynnissä
- Muista seurata yhdessä asetettuja kriteereitä, mutta pidä silmät auki myös **yllättävien oppien ja havaintojen** osalta, sillä kokeilemalla kehittäminen tarjoaa
 - Konkretiaa ja yhteistä kieltä, joiden kautta hahmottaa todellisuus
 - Syy-seuraus -suhteiden esiin tuomista
- **Reflektoi** näitä neljää kysymystä:
 - Mikä on toiminut?
 - Mikä ei ole toiminut?
 - Mitä teemme seuraavalla kerralla eri tavalla?
 - Mitä viemme käytäntöön?
- Kokeilu **epäonnistuu vain silloin, kun siitä ei opita** - myös oletusten paikkansapitämättömyys on tärkeä oppi

8. **SKAALAA** HYVIN TOIMIVAT RATKAISUT

- Kokeilu on vain **väliaikainen tila**, jonka tulisi johtaa uuden syntyvän tiedon lisäksi päätökseen a) hylätä idea tai b) hyvin toimivien ratkaisujen skaalaamiseen isommaksi
- Kuinka toiminta skaalataan, jos kokeilu menee hyvin?
- Milloin skaalaaminen kannattaa?
- Miten toiminta jatkuu hankerahoituksen päätyttyä?
- Kuka ottaa vastuun ja keitä skaalaamiseen tarvitaan mukaan?

9. **VIESTI** PROSESSIN AIKANA

- Sisäinen ja ulkoinen viestintä ovat onnistumisen kannalta keskeisiä
- Kyse on etenkin vuorovaikutuksesta eri sidosryhmien kanssa
- Kokeilut tuottavat paljon todistusaineistoa ja tarinoita - hyödynnä tämä!

CASE- ESIMERKKEJÄ

CASE: Jyväskylän tähdelounaskonsepti

TARVE: Luonnonvarojen hupeneminen, väestönkasvu ja ilmastonmuutos pakottavat yhteiskunnat ympäri maailmaa muuttumaan tehokkaammiksi ja vähäpäästöisemmiksi. Resurssien viisas käyttö on nousemassa kansainväliseksi kilpailuvaltiksi.

TAVOITE: Tehdä Jyväskylästä Suomen resurssiviisain kaupunki (mm. CO₂-päästöjä vähentämällä). Tähän pääsemiseksi toteutettiin useita erilaisia kokeiluja ja pilotteja, joista yksi oli koulujen tähdelounaskonsepti.

OLETUS: Syömättä jääneet julkisten keittiöiden lounaat synnyttävät hukkajätettä. Olisiko yleisö kiinnostunut ostamaan niitä ja millainen vaikutus tällä olisi resurssien käyttöön?

VALMISTELU: Yleisön innostaminen mukaan, Sitra ja ulkoinen asiantuntija kokeilun tukena ja vaikuttavuuden mittaajana.

KOKEILU: Kokeiltiin ylijääneiden lounaiden myymistä alueen asukkaille yhdessä koulussa Jyväskylässä.

TULOS: Merkittävä media- ja yleisöhuomio. Mittausten mukaan toiminta säästi vuodessa 50 000 aterialla, vähensi CO₂-päästöjä 1,3 kg per aterialla sekä 4,3 kg jätettä per lounas. Muu hyöty: yhteisöllisyyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin lisääntyminen. Kokeilu laajeni yli 20 suomalaiseen kouluun.

Hallitukselle kysymys Vaajakosken ruokakokeilusta

Kansanedustajat Reijo Tossavainen (ps.) ja Oras Tynkkynen (vihr.) ovat tänään jättäneet hallitukselle kirjallisen kysymyksen tähderuokailun edistämisestä. Kimmokkeena kysymykselle on toiminut Jyväskylän Vaajakummun koulussa toteutettu Sitran ja Jyväskylän kaupungin kokeilu.

Politiikka 26.9.2013 klo 16:48

Sanna Savela
@sanna_savela

11

Kokeilussa kouluruokailusta ylijäänyttä ruokaa myytiin 1,5 eurolla lähialueen asukkaille. Kansanedustajien mielestä kokeilu on kaatanut kunnan toimintojen välisiä raja-aitoja ja samalla vähentänyt sekä taloudellista että ympäristöllistä haaskausta.

BUSINESS > JKL

CASE: Hanke voi ostaa sarjan erilaisia kokeiluja pienhankintana

Kun kokeilu ostetaan hankkeen toimesta, tarjouspyynnöstä saa innostavan ja viestinnän aiheisen asian. Tarjouspyynnön sisällön voi määritellä hyvin avoimesti ja sitä kautta haastaa ratkaisijat itse ehdottamaan kokeiluja.

Mikäli hanke ostaa kokeilut hankintana, sen rooliksi jää etenkin kokeilujen tulosten tarkastelu, oppien kerääminen, tuloksista viestiminen sekä niiden skaalaaminen.

Kokeilujen toteuttaminen hankintaprosessin kautta sattaa helpottaa työntekijöiden ajankäyttöä, budjetin ennustettavuutta ja kokonaisuuden seurantaa. Uudenlaiset ratkaisijat (järjestöt, osuuskunnat) saadaan houkuteltua mukaan välittömällä rahanarvoisella kannustimilla. Onnistuneet kokeilut tarjoavat heille myös mahdollisuuden osoittaa ratkaisun toimivuus käytännössä.

Yksinkertaisimmillaan hankesuunnitelmassa voisi siis rakentua "Toteutetaan 10 kokeilua ostopalveluna" -ajatuksen ympärille.

Uutiset / Kalasatama Liikkeelle! - Nopeiden kokeilujen kevään tarjouskierros käynnistyy

KALASATAMA 27. huhtikuuta 2017

Fiksun Kalasataman Nopeiden kokeilujen ohjelmassa etsitään nyt ratkaisuja, jotka edistävät liikkumista ja vaikuttavat positiivisesti kaupunkilaisten hyvinvointiin. Osallistu infotilaisuuteen 4.5. ja tarjoa innovatiivisia ratkaisuja.

Kokeilun aikana palveluja kehitetään tiiviisti yhdessä niiden käyttäjien ja kaupunkilaistenkin kanssa. Samalla yritykset saavat tilaisuutta kerätä suoraa palautetta kaupunkilaisilta.

Helsingin Iso-Roballe ostetaan nopeita ilmastoratkaisuja 19.04.2016 14:57

Ilmastokatu-hanke ostaa Nopeiden kokeilujen ohjelmassa 1000–7000 euron innovatiivisia kokeiluja, jotka tuovat ilmastomuutosta hillitseviä palveluja ja ratkaisuja asukkaiden ja yritysten käyttöön Helsingin Iso Roobertinkadulla. Ratkaisuja voivat myydä yritykset, tutkimusryhmät tai järjestöt. Tarjous pitää jättää toukokuun loppuun mennessä.

Ilmastokadulle voi tarjota ratkaisuja tai palveluita, jotka

- vähentävät kadun asukkaiden ja yritysten energiankulutusta
- edistävät uusiutuvan energian käyttöönottoa alueella
- vähentävät autoilun tarvetta kävelykadulla
- lisäävät ilmastoystävällistä liiketoimintaa ja alueen vetovoimaa
- vähentävät ruokahävikkiä alueella tai ruoasta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä

Ratkaisujen pitää olla kokeiltavissa ensi syksyn aikana. Ratkaisuja ostetaan 2–3 kappaletta.

"Kyseessä on julkinen pienhankinta, jossa määrittelemme vain tarpeen, emme ratkaisua. Kokeiluilla on myös lupa epäonnistua, jos se esimerkiksi ei sovellukaan juuri tähän ympäristöön. Silti siitä varmasti opitaan jotain uutta", Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen ympäristösuunnittelija Mira Jarkko sanoo.

CASE: Kokeilu paljastaa paljon yllättäviä asioita

Satapolku on Satakunnan ELY-keskuksen ESR-hanke, joka osti hankintana tulospäristeisen työnetsintäkokeilun.

Sen lisäksi, että kokeilu sai aikaan tuloksia työllistämällä uusia ihmisiä ja validoi toimintamallin, toteutus osoitti mukana oleville tahoille kuinka esimerkiksi tulospäristeinen hankinta tulisi ylipäätään kilpailuttaa ja järjestää sekä miten erilaisten organisaatioiden toimintalogiikat menevät yhteen.

Lue lisää: https://prezi.com/sqcgfrgsv1wt/satakoulutus-tyollisyysfoorumi-732017-tyonetsinta/?utm_campaign=share&utm_medium=copy

CASE: Kokeilut tuottavat paljon viestittävää sisältöä

Finland's basic income experiment is already lowering stress levels – and it's only 4 months old

 Chris Weller
🕒 May 10, 2017, 11:44 AM 🔥 11,262

 FACEBOOK LINKEDIN

Suomen perustulokokeilu saanut valtavasti huomiota maailmalla – Kela: "Olemme antaneet kymmeniä, varmaan satakin haastattelua"

Kelan muutosjohtaja Marjukka Turunen sanoo, että tammikuussa alkaneesta kokeilusta ei ole vielä saatavilla virallisia tuloksia.

Perustulokokeilu 12.5.2017 klo 06:26 | päivitetty 12.5.2017 klo 10:02

Kuva: sueddeutsche.de

Wie Finnland eine soziale Revolution ausprobiert

Sieben Jahre lang hatte Juha Järvinen sein eigenes Unternehmen. Er zimmerne hölzerne Schmuckrahmen für Fenster und Türen. Sieben Jahre lang lief das Geschäft, dann übernahm und verschuldete er sich. (Foto: EPA)

Juha Järvinen erhält als einer von 2000 Finnen zwei Jahre lang ein Grundeinkommen. Es ist ein wichtiger Test für das Konzept - und der arbeitslose Järvinen hofft auf seine große Chance.

Kuvakaappaus sueddeutsche.de -nettisivulta aiheesta, joka käsittelee Kelan perustulokokeilua esimerkkinään Juha Järvinen.

Northern pilot

Finland tests an unconditional basic income

An experiment on the effect of offering the unemployed a new form of welfare

Finland trials basic income for unemployed

Government hopes two-year social experiment will cut red tape, reduce poverty and boost employment

TYÖKALUT

Tähän olemme koonneet työkaluja ja työpohjia, joita voit vapaasti käyttää oman hankkeesi suunnittelemiseksi.

Suosittelimme, että käytät A3-kokoa "Kokeilupohjan" täyttämiseen. [Voit ladata sen suoraan PDF-muodossa tästä.](#)

7-5-6

7-5-6 on työkalu uusien ideoiden suunnitteluun potentiaalisten kumppaneiden kanssa esimerkiksi ryhmätyöskentelyn aikana. Näihin kysymyksiin vastaamalla varmistat, että jotakin tulee tehdyksi tapaamisen jälkeen.

Vastaa näihin kysymyksiin:

- Mistä **ideassa** on kyse?
- **Ketkä** ovat mukana ja **kuka vastaa** idean edistämisestä?
- Mitä teette **7 päivän** kuluessa?
- Mitä tulee tapahtua **5 viikon** sisällä?
- Mitä tulee tapahtua **6 kuukauden** aikana?

1. TARVE Mikä on (yhteiskunnallinen) tarve, jota olet ratkaisemassa? 	3. VALMISTELU Oletko hyödyntänyt olemassa olevaa tietoa? Ovatko oikeat kumppanit mukana? Oletko asettanut kokeilun onnistumiskriteerit? 	5. ESITESTAUS Oletko esitestannut ideaa käyttäjien / asiakkaiden kanssa? 	7. OPPIMINEN Miten opit kokeilujen tuloksista?
2. TAVOITE Mikä on tarkka tavoite, jonka hankkeesi yrittää ratkaista kokeilun avulla? 	4. OLETUS Mitkä ovat keskeisiä oletuksia, joiden ratkaiseminen edistää hanketta? Oletusten tulisi olla rajattuja ja mitattavia. 	6. KOKEILU Miten ja milloin toteutat kokeilut? Aloita pienestä, testaa oletuksia käytännössä, mittaa ja opi, korjaa asioita matkan varrella ja iteroi suuremmaksi. Kun olet saanut tarpeeksi tietoa, voit jäädyttää ideasi. 	8. SKAALAUS Miten skaalaat hyvin toimivat ratkaisut? Kenen kanssa?
9. VIESTINTÄ Kuinka viestit sisäisesti ja ulkoisesti prosessin aikana? 			

TARKISTUSLISTA HANKKEELLE

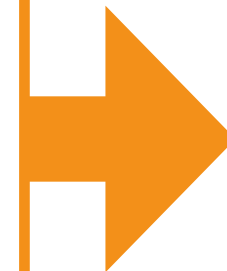
- ☐ 1) Onko hankkeesi idean taustalla suurempi yhteiskunnallinen **tarve**?
- ☐ 2) Liittyykö kokeilu tietyn **tavoitteen** edistämiseen?
- ☐ 3) Oletko koonnut **oikeat kumppanit** ja hyödyntänyt olemassa olevaa tietoa?
- ☐ 4) Oletko valinnut **tarkkoja oletuksia**, joita mittaat ja validoit kokeilun kautta?
- ☐ 5) Oletko **esitestannut ideaa**?
- ☐ 6) Onko kokeilun toteuttamiseksi varattu tarpeeksi **voimavaroja**?
- ☐ 7) Oletko varmistanut, että hankkeesi **oppii jatkuvasti** kokeilujen kautta ja muokkautuu tulosten mukaan?
- ☐ 8) Mikäli kokeilut osoittautuvat toimiviksi, oletko valmis **skaalaamaan** ne isoiksi?
- ☐ 9) **Viestitkö** prosessin aikana sisäisesti ja ulkoisesti?

PANOS-TUOTOS-VAIKUTUS-VAIKUTTAVUUS (IOOI) -KETJU

TYÖKALU HANKKEEN VAIKUTTAVUUDEN OSOITTAMISEKSI SIDOSRYHMILLE JA RAHOITTAJILLE

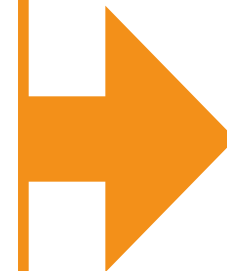
PANOS

Hankkeelle myönnetyt voimavarat: raha, henkilöiden työpanos, aika

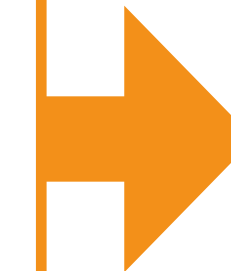
TUOTOS

Mitattava hankkeen toiminta: työtunnit, tapahtumat, kokeilut, koulutukset, osallistujamäärät

VAIKUTUS

(Lyhyen tähtäimen) hyödyt ja muutokset kohderyhmässä ja ympäristössä, jonka hanke on saanut aikaan. Hankkeen tulisi itse mitata ja osoittaa vaikutus omilla työkaluilla, esim. "Ennen ja jälkeen" -arviointit

VAIKUTTAVUUS

(Pitkän tähtäimen) muutokset. Usein mahdollistamia saavuttaa hankkeen aikana, mutta voit osoittaa niiden toteutumisen vaikutusten kautta.

Toni Pienonen

Mikko Korpela

Mikko Markkanen

Business Arena / Crazy Town Oy

www.businessarena.fi

MAASEUTUVERKOSTO

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin